

Projecte per a la direcció de la Fàbrica i Centre d'Arts Contemporànies de Barcelona

Joana Hurtado Matheu

1. Projecte	p. 1
2. Programa artístic	p. 2
3. Programa educatiu	p. 8
4. Estratègies relacionals	p. 9
5. Bones pràctiques	p. 10
6. Pla de comunicació	p. 11

** Aquesta és la versió sense noms del projecte presentat a concurs.*

1. Projecte

La nova Fàbrica i Centre d'Arts Contemporànies de Barcelona, d'ara endavant **la FiC**, ha de **ser** una institució pública de referència local, nacional i internacional pel que fa al suport a la creació i a la promoció de les arts i el pensament contemporanis. Un espai destinat a la investigació, la producció, l'exhibició i la difusió de les pràctiques artístiques en les seves diverses manifestacions, amb especial atenció als agents culturals del territori en vies de consolidació. A través dels seus projectes artístics la FiC **ha d'esdevenir** un espai d'innovació cultural i social, que fomenti el debat crític, l'intercanvi, l'experimentació i la participació ciutadana. Per això ha de guanyar rellevància i consolidar la seva presència en el mapa, posicionant-se com a interlocutor i articulador del sector artístic amb incidència en l'àmbit social.

En base a la missió descrita, aquest projecte parteix amb una consciència molt clara de **la situació actual** de la FiC, així com de les expectatives projectades per l'entorn cultural i social de Sant Andreu, Barcelona i Catalunya. La FiC uneix una fàbrica de creació i un centre d'art, cosa que el fa un equipament únic a Catalunya i l'emparenta amb Europa; i ahora conviu, dins del recinte de la Fabra i Coats, amb un ric teixit educatiu, associatiu i municipal (escoles, institut, ateneu, biblioteca, etc.). Partint d'aquesta **especificitat** que considerem excepcional, podem dir que la FiC és l'espai amb més possibilitats que té Barcelona en aquest moment. Per això necessita d'una direcció que la defineixi i consolidi sense deixar de ser experimental, atenent i potenciant la seva singularitat d'ecosistema plural (cultural i social). Aquest és doncs el nostre repte: dotar l'equipament d'un projecte coherent, actiu i estable, amb prestigi i visió de futur.

Amb aquest objectiu, la necessitat primera és definir i consolidar la identitat del **Centre d'Art**, que s'ha vist desdibuixat des de la creació del Canòdrom ara fa 10 anys i amb programes de massa curt termini a la Fabra i Coats. El nou Centre ha de posicionar-se en el teixit artístic català, enriquir-lo i reforçar-lo. Ha de ser una plataforma pels agents culturals (artistes, comissaris, investigadors, etc.) que es trobin en vies de consolidació (cosa que no necessàriament passa per l'edat, sinó sobretot pel reconeixement i visibilitat de la seva carrera). Ha de participar de forma activa en l'apuntament de les seves trajectòries, constituint un salt qualitatiu per als seus itineraris. Per això és fonamental que el Centre d'Art treballi coordinadament amb el programa de residències de la **Fàbrica de Creació**, per acompanyar i dotar de visibilitat la investigació creativa en tots els seus moments i formats.

A partir d'aquesta cohesió, la nova FiC s'ha d'integrar a la **xarxa cultural de Barcelona, Catalunya i el món**, en una genealogia ideal que la situï un pas més enllà dels espais barcelonins dedicats a l'emergència artística (Sant Andreu Contemporani, la Sala d'Art Jove, Can Felipa o La Capella) i treballi en connexió amb altres residències i espais expositius d'àmbit nacional i internacional.

Els dos programes (exposicions i residències) de la nova FiC s'han d'interrelacionar per impulsar i articular un **diàleg transversal, crític i plural**: entre projectes, processos i espais d'exposició i residència; entre generacions, contextos i disciplines artístiques; i entre comunitats artístiques i educatives o de proximitat. Per això es prioritzaran les col·laboracions a l'autoria única, i contra l'imperatiu del resultat, es valorarà **el procés i l'experimentació**. Lluny de l'exposició com a *fi* (que acaba allà on comença, amb la inauguració), aquesta ha de ser un *mitjà* més per **indagar maneres de producció i participació**.

Com a institució pública, la FiC no pot partir d'una concepció sobirana i jeràrquica de divulgació del coneixement, sinó que ha d'impulsar i articular l'accés i la transmissió de coneixements compartits. La nova direcció no ve a fer cap marca personal, sinó a treballar en equip i en xarxa per facilitar que altres puguin fer i deixar una empremta col·lectiva.

En base a aquests principis d'incidència i responsabilitat social, l'**estructura** de la FiC serà oberta, diversa i porosa. Conservarem la governança compartida de l'actual FiC, oberta al sector i a la ciutadania, a base d'ampliar i reforçar el **Consell de la Fabra i Coats**. Coordinat actualment per Sound Diplomacy i L'Ordit (format per membres de La Fundició i Transductores), està integrat pels agents de la Fàbrica (treballadors, residents o persones i entitats vinculades) que s'organitzen per Comissions. Aquestes Comissions són grups de treball que es reuneixen periòdicament per dissenyar i proposar continguts, estratègies i relacions que es troben i validen en la Comissió Executiva. Amb la nova direcció, creiem que és important que aquest Consell continuï treballant per connectar la Fàbrica amb la comunitat social i cultural de proximitat, però a partir d'ara també haurà d'incloure els agents i les necessitats del nou Centre d'Art i el nou programa educatiu, així com mirades externes (persones o col·lectius). Per això mantindrem el funcionament per Comissions, però n'ampliarem el nombre i hi convidarem a professionals i col·lectius de l'àmbit artístic.

Inicialment, es tracta d'escoltar, donar veu i posar en comú la realitat actual de la FiC. Per això s'establiran taules de diàleg on es valori i revisi aquest funcionament, les tasques i la incidència de cada Comissió i els seus membres. També s'afegiran trobades monogràfiques, com ja s'han fet, per atendre les demandes més urgents (retorn social, protocol d'acollida de residents, protocol de comunicació, etc.).

La gent ens importa per sobre de totes les coses. La FiC vetllarà pel treball relacional i reproductiu, posant la cura i els afectes, si no per davant, al mateix nivell que la producció i els objectes. La creació i la gestió artístiques suposen tenir cura tant de les obres d'art com de la gent que les rodeja i les treballa, des de l'artista al vigilant de sala o el públic. La nova direcció tindrà cura de l'equipament i l'equip de la FiC, i aquest, al seu temps, ha d'acollir i oferir acompanyament a quatre bandes: als residents, en la fase més tendra dels seus projectes; als agents culturals en la fase més arriscada, quan *s'exposen*; a les comunitats del recinte, en els seus processos de creació col·lectiva; i als participants, en el seu contacte i intercanvi amb les arts i el pensament.

Perquè la gent ens importa, **les paraules també**. Com hem vist al llarg d'aquest document parlarem d'*agents culturals*, sense necessitat de distingir entre artistes, comissaris, investigadors, mediadors, programadors, etc., i es buscarà que el públic deixi de ser *usuari* per esdevenir *visitant i/o participant*. En aquest sentit, no es faran per exemple visites *guiades* sinó visites *dialogades*, performatives o experimentals.

2. Programa artístic

«El compromiso, cuando nos asalta, rompe las barreras de nuestra inmunidad, nuestra libertad clientelar de entrar y salir, de estar o no estar, de tomarlo o dejarlo.»
Marina Garcés

“El museu d’art no només posa en escena esdeveniments –també és un mitjà per investigar l’esdeveniment, els seus límits, i la seva estructura”, diu Boris Groys. En aquest sentit Giorgio Agamben proposa la *profanació*, en tant que “desactiva els dispositius del poder i restitueix a l’ús comú els espais que aquell havia confiscat”. Avui depèn de cadascú profanar aquesta lògica i entrar al *museu imaginari* que definia André Malraux el 1947, d’abast tan ampli com cada espectador, capaç d’unir allò que veu amb allò que no, allò que sap amb allò que ignora, com dirà Jacques Rancière en defensa de la seva emancipació. Ara bé, segons Agamben “les formes d’aquest ús comú només poden ser inventades col·lectivament (...). Ja que profanar no significa simplement abolir i anul·lar les separacions, sinó aprendre a fer un nou ús, a jugar amb elles”. Només així veurem si la institució pot reinventar-se més enllà de la imaginació, i si l’espectador està preparat perquè l’assalti el compromís.

Definir i consolidar la identitat de la nova FiC, hem dit. Contra un relat de postal, calculadament escenificat, aquesta proposta reivindica la FiC com a potencialitat, un lloc on assajar noves i diferents maneres de fer i experimentar les arts per assajar noves i diverses maneres de fer i ser (de la) institució. Això vol dir adequar l’equipament a les necessitats (re)productives, mai a la inversa. I aquest és el principal repte que un equipament com la FiC permet assolir: obrir processos i diàlegs per deixar d’entendre l’art com un missatge tancat que s’ensenya a través d’un recipient neutre i monolític, sinó com un lloc d’ús compartit on continent i contingut, artista i visitant, són permeables. Perquè no volem fer exposicions i catàlegs amb les obres d’art, sinó exposar el catàleg de possibilitats que les arts activen.

Objectius i estratègies

El Centre d’Art ha d’aprofitar el triple potencial que té la Fabra i Coats: assegurar una programació rica, dinàmica i continuada a llarg termini en els seus espais expositius; treballar coordinadament amb el programa de residències de la Fàbrica de Creació; i treballar amb la

comunitat educativa, municipal i associativa del recinte i el context més immediat. D'acord amb la missió i els recursos disponibles (econòmics i humans) per assolir aquests objectius i implementar estratègies de qualitat, integritat, constància, creixement i millora, es proposa:

OBJECTIU GENERAL 1	
Definir, desenvolupar i assegurar un programa estable d'exposicions, activitats i publicacions de qualitat de les arts del present, en les seves diverses manifestacions i amb un enfocament crític i plural, que difongui i connecti la creació local, nacional i internacional.	
OBJECTIUS ESPECÍFICS	ESTRATÈGIES
Definir la identitat del Centre amb un programa anual que incrementi el nombre d'exposicions i n'asseguri la continuïtat.	<ul style="list-style-type: none"> - Establir unes línies discursives que donin sentit i solidesa a la programació i consolidin la seva identitat. - Establir unes línies de treball continuat i a llarg termini. - Fixar un calendari de 6 exposicions temporals mínim a l'any. - Incorporar les necessitats del nou Centre d'Art al Consell de la FiC, i convidar una persona o col·lectiu extern a la Comissió de Programes i Convocatòries.
Potenciar la creació local amb suport a la producció i visibilitat dins i fora de l'àmbit català.	<ul style="list-style-type: none"> - Assegurar 2 exposicions d'agents locals: una de creació artística i una de comissariat. - Assegurar 2 exposicions d'agents nacionals o internacionals amb representació artística local. - Coproduir el màxim d'exposicions per dotar-les de major recorregut.
Consolidar una xarxa de col·laboracions amb institucions i entitats de finalitats similars per a promoure la connexió, projecció i mobilitat entre agents locals, nacionals i internacionals.	<ul style="list-style-type: none"> - Coordinar-nos amb la Xarxa Pública de Centres i Espais d'Arts Visuals de Catalunya i Xarxaprod. - Impulsar el treball en xarxa amb centres i programes per a la coproducció i l'intercanvi de professionals a nivell inter/nacional. - Buscar col·laboradors per internacionalitzar cada any almenys una de les exposicions d'agents culturals locals.
Assegurar el diàleg entre disciplines i generacions.	<ul style="list-style-type: none"> - Programar exposicions de caràcter multidisciplinari com ja es ve fent en les arts visuals o impulsar diàlegs entre exposicions i activitats de diferents disciplines. - Convidar agents culturals a programar cicles de cinema, performances o concerts. - Convidar agents culturals ja consolidats a realitzar activitats que generin sinergies entre exposicions i residents.
Promoure la difusió de les arts, la formació de l'esperit crític i la participació del públic, incrementant el nombre d'activitats i publicacions a partir de les exposicions.	<ul style="list-style-type: none"> - Crear un programa educatiu al voltant de cada exposició i implicar-ne als agents responsables. - Impulsar que cada exposició generi una sèrie d'activitats de dinamització, educació i mediació. - Impulsar una línia editorial estable, amb una publicació trilingüe (català, castellà i anglès) per a cada exposició. - Impulsar intervencions artístiques a l'espai públic. - Actualitzar el pla de comunicació per ampliar-ne l'abast i els continguts.
Incorporar la crítica institucional i fer xarxa amb el	<ul style="list-style-type: none"> - Encarregar l'escriptura de petits tríptics crítics sobre una selecció d'obres i/o assajos de cada exposició.

<p>sector professional local incrementant les col·laboracions amb les comunitats creatives, festivals i associacions professionals del territori.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Realitzar un Simposi anual en col·laboració amb associacions professionals en consonància amb els objectius i les línies discursives de la FiC, per posar en comú i en pràctica les necessitats del sector. - Impulsar i acollir iniciatives i projectes de la comunitat cultural de la ciutat. - Coordinar la programació amb l'agenda cultural de Barcelona per convidar professionals i establir relacions amb festivals.
--	--

OBJECTIU GENERAL 2

Unir les línies de treball del Centre d'Art amb les de la Fàbrica de Creació per vincular i alimentar els dos programes.

OBJECTIUS ESPECÍFICS	ESTRATÈGIES
<p>Ajustar les línies de treball de la Fàbrica amb els objectius generals del Centre per reforçar la identitat de la FiC.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Convidar a comissaris i artistes a formar part de les Comissions. - Avançar per assolir la gratuïtat de les residències en concepte de beca de suport a la creació, per distingir entre programa de residències (gratuïtes o remunerades) i lloguer d'espais (de pagament). - Revisar les bases de les convocatòries de residències, especialment pel que fa a: presentació pública (obligatòria), renovacions (limitades), selecció i seguiment. - Valorar la idoneïtat de renovar o remunerar projectes residents en funció de la seva aportació a la comunitat. - Oferir més acompanyament, assessoria (legal i financera) i formació als residents.
<p>Incrementar les interaccions i sinèrgies entre Fàbrica i Centre, per garantir la visibilitat de la recerca artística a escala local, nacional i internacional.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Obrir una convocatòria d'abast internacional per a residències en concepte de borsa de recerca i producció per a la seva posterior exposició al Centre d'Art o presentació pública a la Fàbrica. - Buscar institucions col·laboradores per intercanvis de residències internacionals i oferir allotjament als residents internacionals a través dels pisos de protecció oficial de Can Fabra. - Impulsar formacions, trobades (studio visits) i activitats entre residents a la Fàbrica i agents vinculats al Centre d'Art.
<p>Incentivar la participació del públic i la incidència en l'àmbit educatiu i social.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Estimular els agents i residents perquè s'impliquin i proposin accions educatives o de mediació. - Incrementar la visibilitat dels projectes residents a base de presentacions o activitats públiques amb formats diversos.

OBJECTIU GENERAL 3

Impulsar i articular l'accés i la transmissió de coneixements compartits a través de les arts, des d'una visió crítica, plural i oberta a la participació de la comunitat educativa i social.

OBJECTIUS ESPECÍFICS	ESTRATÈGIES
<p>Incrementar les relacions entre la FiC i els equipaments educatius del barri i la ciutat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Proporcionar un programa educatiu adreçat a l'educació infantil, primària i secundària, universitats i professorat. - Treballar en coordinació amb les escoles i l'institut del recinte i el Centre de Recursos Pedagògics de Sant Andreu. - Crear grups motors de mares i pares vinculats a les AMPAs en horari

	<p>no lectiu per dissenyar activitats més ajustades i ampliar la difusió.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Redactar convenis amb la Universitat, per a programar formacions de forma conjunta o per integrar estudiants i professorat en projectes de recerca i processos creatius.
<p>Refermar i potenciar les complicitats amb entitats i associacions de proximitat i impulsar processos comunitaris.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Donar continuïtat i potenciar al camí fet per la Comissió de Processos col·lectius, tot mantenint els espais relacionals, de col·laboració i participació entre residents, entitats i ciutadania, i sumar-hi els agents culturals del Centre d'Art. - Convidar una mirada externa a formar part d'aquesta Comissió. - Treballar propostes conjuntes específiques per a cada exposició. - Establir l'obligatorietat de realitzar una proposta d'aportació a la comunitat per a tots els projectes residents. - Acollir iniciatives i projectes artístics amb voluntat de retorn social. - Promoure activitats clarament comunitàries que uneixin residents i agents en col·laboració amb el barri, districte o ciutat. - Ampliar el programa educatiu per adreçar-lo a individus, famílies i altres grups (gent gran, persones amb discapacitats, etc.). - Mantenir i reforçar el procés participatiu iniciat per L'Ordit per a la urbanització de l'espai públic del recinte.
<p>Millorar la difusió i el reconeixement públic de la FiC.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Actualitzar el pla de comunicació perquè tingui més abast, estigui més coordinat i sigui més participatiu. - Mantenir i impulsar Ràdio Fabra com a mitjà de comunicació de les exposicions, activitats i residències de la FiC, així com proposar projectes en relació amb les comunitats del recinte, barri i ciutat.

Línies discursives

Es pretén donar cabuda a aquelles línies discursives de l'art actual que ens permetin entendre i enriquir o replantejar críticament tant el món en què vivim, el seu passat i futur, com la funció històrica, política i social de l'art. Tanmateix, i entenent que discursos i estratègies són el *què* i el *com* d'una mateixa missió, i que per anar bé han d'anar de la mà, es prestarà especial atenció a aquelles teories i pràctiques que vagin d'acord amb els objectius descrits. Com són:

- **Narratives (audio)visuals contemporànies:** Amb Aby Warburg com a predecessor, la semiòtica i retòrica de les imatges i els relats que vehiculen ens permeten reflexionar sobre els seus sistemes de representació i circulació. Si André Bazin comparava el cinema amb la "finestra oberta al món" que Leon Battista Alberti veia en la pintura renaixentista, avui, que vivim rodejats de pantalles amb més d'una finestra oberta, la nostra relació amb el món no distingeix entre ficció i realitat: la veracitat és reemplaçada pel seu poder narratiu. De Georges Didi-Huberman a Hito Steyerl o Slavoj Žižek, del cinema al videoclip o el gif animat, pensar en la presa de posició de les imatges suposa recuperar el vincle perdut entre l'esdeveniment i la imaginació.

- **Apropiacionisme:** Des de Duchamp a Warhol, el *found footage* o el *remake*, contra el resultat i el valor fetitxe de l'objecte o la imatge, es dona prioritat a la idea, el procés i l'ús que en fem. L'artista ja no és el creador hegemònic, sinó que qualsevol agent cultural pot investigar, crear i comissariar. Tot son processos dinàmics d'una activitat múltiple que inclou el ser productor, interfície, mediador, crític, etc.

- **Nous materialismes:** la investigació i experimentació en la materialitat dels mitjans és una línia que parteix de l'estudi tecnològic i científic de la cultura dels mitjans (Jussi Parikka) i arriba al feminisme (Karen Barad i Donna Haraway) i les arts (Patricia Pisters). La matèria no és una cosa passiva i inert, un objecte, sinó un procés, un agent actiu, en marxa. Aquest aspecte relacional vincula allò material i allò simbòlic obrint-se a altres temporalitats i entitats possibles, com la no humana.

- **Micropolítiques del cos i postidentitat:** les teories feministes, queer, trans o decolonials proporcionen espais de discurs i acció per qüestionar els models de representació hegemònics. La identitat és un arc iris de possibilitats obert al conflicte, allà on es troben totes les diferències (sexe, raça, classe, edat...). Des de l'experimentació estètica i política, pensar l'alteritat com quelcom múltiple i interrelacionat és un compromís comú que cal *incorporar*.

- **Gir experiencial o performatiu:** L'*obra com a esdeveniment* no és una categoria (l'espectacle puntual i consumible que funciona com un *esdeveniment de l'exposició*) sinó una metodologia de l'art que es basa en prendre consciència de la seva relació amb el context i el públic, és a dir, de la seva funció social –menys interessada en allò que l'obra representa que en allò que produeix. Tot art produeix algun sentit i experiència, però en aquests casos són inseparables: el seu significat és l'experiència que genera. Aquest *gir performatiu o experiencial* (Dorothea von Hantelmann), trasllada el focus d'atenció de l'obra a l'experiència física, a nosaltres mateixos com a productors de sentit.

- **Mediació i codi obert:** Amb el gir experiencial entra un altre *gir*, l'*educatiu*, que desafia la tradicional condició formativa del museu com a propietari del saber i la nostra posició d'espectadors com a simples receptors. Això no vol dir que ara el públic hagi de ser actiu (com abans civilitzat), sinó que, com l'usuari 3.0, pugui generar continguts. És més: convidar-lo a participar és també convidar-lo a qüestionar les condicions de participació, les regles del joc.

- **Polítiques de l'arxiu i crítica institucional:** A principi del 2000, Nicolas Bourriaud (*Postproducció*), Hal Foster (*Pulsió d'arxiu*) i l'exposició *Febre d'arxiu* van consolidar una estètica arxivística. Avui, l'arxiu ha passat de la pulsió a la febre fins a refredar-se, convertit en una estratègia comercial d'allò més eficaç en el capitalisme afectiu. Hem vist arxius exhibits, fins i tot disponibles, però molts han acabat com un monument més. En un moment de màxima desmaterialització i excés d'informació, es pot tornar a l'objecte i al fragment sense nostàlgies a base d'obrir l'arxiu a l'esdeveniment i la crítica. "L'arxiu no és una qüestió del passat", diu

Jacques Derrida després de Sigmund Freud, “és la qüestió d’una resposta, d’una promesa, d’una responsabilitat per demà”.

- **Futurs de la memòria:** el passat pren forma en el present i pel futur. Si alguna cosa destapa aquesta revolució copernicana anticipada per Walter Benjamin, és que les diferents temporalitats coexisteixen en una multiplicitat i heterogeneïtat canviant d’històries i memòries que conviuen i s’encreuen. Memòria i història s’influencien constantment per qüestionar-se, i així ens ensenyen els buits i les projeccions de què estan fetes totes dues. Deixar d’enfrontar-les per articular-les (Andreas Huyssen, Enzo Traverso), suposa reapropiar-nos del passat i portar-lo cap al futur.

Exposicions

La programació anual inicial integrarà un mínim de 6 exposicions, incloent almenys:

- una coproducció de creació artística local
- una coproducció de comissariat local
- una coproducció d’àmbit estatal o internacional amb representació artística local
- la coproducció i/o acollida d’una itinerància en col·laboració amb un espai estatal o internacional i amb representació artística local

L’augment d’aquest programa de mínims dependrà de l’adequació al pressupost, l’espai i el calendari de la FiC, que s’acabarà de definir amb l’equip i la Comissió de Programes. Paral·lelament, es treballarà amb la Comissió de Relacions externes amb l’objectiu que cada exposició de producció pròpia es coprodueixi amb un centre de fora de Catalunya i pugui tenir més recorregut a través de la seva itinerància.

Es programarà la temporada buscant diàlegs discursius, hibridant (in)disciplines i generacions (amb artistes d’altres generacions que no han tingut un reconeixement merescut i/o que tot just ara comencen a gaudir de major visibilitat), alternant formats (monogràfiques i col·lectives) i escales (local, nacional, internacional) dins de les línies discursives descrites.

Altres activitats

Les activitats del Centre d’Art implicaran a agents culturals i visitants. I això perquè no es conceben com *complements* a les exposicions, sinó que, al contrari, es tracta d’obrir les exposicions a un diàleg on comissari, artista i visitant *coprodueixen* sentit a través d’unes accions que *formen part* de la pròpia exposició. Contra l’autoritat discursiva de l’artista o el comissari i l’autonomia extemporal de l’obra, es buscarà un fluir discursiu i temporal, on les obres no estan subjectes a una interpretació que cal explicar i entendre sinó a una pràctica de mediació i experimentació que participa del present. En aquest sentit, les exposicions seran la base, el punt de partida des del qual assajar altres maneres de fer una exposició –i així, altres maneres de ser de la institució.

Les activitats públiques implicaran de forma transversal tots els programes de la FiC, buscant sinergies entre interessos i necessitats dels residents, educadors i mediadors, així com de les entitats i institucions del recinte, el barri i la ciutat. Per això les persones i els col·lectius convidats per impulsar o dur a terme aquestes activitats s'escolliran en funció de tres eixos que responen a la voluntat de transparència, intercanvi i sostenibilitat de la FiC: segons propostes de les Comissions (seguint les línies discursives descrites); a demanda dels agents implicats en els programes de la FiC i el seu entorn (segons la seva àrea d'interès); i aprofitant el pas per la ciutat de professionals internacionals convidats per altres institucions. En aquest sentit, buscarem coordinar-nos amb l'agenda cultural de Barcelona, tant per convidar personalitats com per programar activitats vinculades a les fites anuals del programa cultural de la ciutat.

L'oferta pública de dinamització de la FiC es farà, per tant, en relació amb el context social i cultural, i a grans trets consistirà en:

- **Tallers experimentals i visites dialogades**, dinamitzades o performatives a les exposicions del Centre d'Art del nou programa educatiu (p. 8).
- **Tallers oberts i presentacions públiques**: per obrir al públic l'espai i acostar-lo als processos artístics en les seves diferents fases es demanarà als residents fer visites als seus tallers un cop l'any i/o a presentar els seus projectes en l'estat en què es trobin, sense necessitat de mostrar obres acabades.
- **Studio visits o trobades** informals teoricopràctiques: serà el lloc on compartir processos, opcions i dificultats, i intercanviar coneixements entre diferents generacions, (in)disciplines i contextos. Es convidarà a agents que generin aquests tipus de ponts, des de col·lectius especialitzats en mediació a artistes.
- **Grups de lectura, conferències, cursos i xerrades**: en relació amb les línies discursives de la programació i les publicacions de la FiC (p. 11), en col·laboració amb altres entitats o institucions, es convidarà a personalitats o col·lectius del món de l'art, el pensament, escriptors i docents, nacionals i internacionals.
- **Simposis**: es programarà almenys un simposi a l'any, codissenyat i coproduït amb alguna associació professional del sector cultural, per tal de sumar interessos i recursos formatius. Per al primer any, i en col·laboració amb el major nombre d'associacions provinents de totes les disciplines, es proposarà tractar sobre les bones pràctiques amb la intenció de redactar una Guia d'ús compartit (p. 10).
- **Tallers de creació artística i intercanvi de coneixements teoricopràctics**: tallers de creació i pensament en relació amb les línies discursives de la FiC i impartits pels residents de la Fàbrica o els agents que exposin al Centre, així com col·lectius i persones convidades.
- **Projeccions, festivals o cicles de cinema i cinefòrums**: es convidarà a programadors (individuals o col·lectius) que tinguin una mirada plural i crítica del cinema. Es buscarà la complicitat d'espais del barri amb objectius similars o a nivell de ciutat amb associacions i institucions.
- **Performances, accions i cicles o festivals escènics**: es convidarà a agents o col·lectius que desdibuixin fronteres entre el món teatral, la dansa i l'acció. Es

mantindran algunes col·laboracions i s'engegaran d'altres. A nivell internacional es buscaran vincles amb residències i festivals inicialment europeus.

- **Concerts i festivals de música:** donat que aquesta és la línia més definida i estable actualment, se'n mantindrà bona part de la programació i les col·laboracions, en especial aquelles que tinguin raó de ser en la nova FiC. Es buscaran nous vincles amb el territori i es buscarà més suport a la internacionalització.

3. Programa educatiu

L'educació és el pal de paller de tota institució pública dedicada a la cultura en la societat contemporània. El principal repte, doncs, és aconseguir que la FiC sigui una eina pedagògica sobre la funció social de l'art. La sensibilització de la nostra mirada a través de l'art suposa aprendre a mirar sense prejudicis, a ser crítics. Dubtar de les idees preconcebudes per aprendre a desaprendre, per aprendre que mirar és un treball que ens implica, fa de la nostra proposta un mecanisme per pensar noves formes de relació amb allò que ens ve donat, sigui l'art o la societat en què vivim.

El programa educatiu de la FiC té per objectiu dissenyar i obrir espais de trobada, recerca, experimentació i debat entre les pràctiques artístiques i l'educació. Amb la intenció d'estimular la curiositat i la confiança envers les arts, es buscarà la participació pràctica i el debat crític, tot assajant processos creatius i proposant eines de coneixement compartit mitjançant les obres exposades, els projectes en residència i les activitats públiques.

Per això el servei es definirà de forma transversal amb la resta de programes, implicant tant els residents de la Fàbrica com els agents culturals de cada exposició del Centre, i en estreta col·laboració amb el context educatiu de la Fabra i Coats, amb la intenció de créixer i fer-se extensiu a tots els centres educatius que ho sol·licitin. També es redactaran convenis amb Universitats, per oferir formacions conjuntes o per integrar estudiants i professorat en els processos de recerca i creació compartida.

Per pensar de forma global i relacional l'estratègia i els continguts d'aquest servei, es crearà una Comissió d'Educació, formada per treballadors, agents i residents de la FiC, i amb representats dels centres i serveis educatius del recinte: l'Escola Bressol La Filadora, l'Escola de Can Fabra, l'Institut Martí Pous; així com el Centre de Recursos Pedagògics de Sant Andreu i el Servei d'Orientació Pla Jove. Es convidarà a formar part d'aquesta Comissió a una persona o col·lectiu extern especialitzat en recerca i producció al voltant de les pràctiques artístiques col·laboratives.

Pel que fa al disseny de les accions específiques al voltant de cada exposició, aquestes s'encarregaran cada vegada i en adequació a cada projecte a professionals especialitzats en

art i educació, des d'entitats educatives o persones especialitzades. Paral·lelament, es buscaran complicitats amb associacions i institucions afins.

En funció de qui condueixi les sessions, el programa adoptarà diferents formats: tallers, visites dialogades, dinamitzades, performatives, etc. En tots els casos, es prioritzarà l'experiència dels participants com a motor d'aproximació a les arts i la investigació autònoma com a catalitzadora de múltiples lectures.

A grans trets, s'estructurarà en relació als diferents segments de públic als quals s'adreça:

- Educació infantil i primària (per a grups de classe)
- Educació secundària (per a grups de classe)
- Educació universitària (per a grups de classe/assignatura)
- Famílies (per a grups familiars amb infants entre 6 i 11 anys)
- Docents, educadors i agents culturals
- Individuals i altres grups (gent gran, persones amb discapacitat, etc.)

4. Estratègies relacionals

D'acord amb la missió de la FiC, com a interlocutor i articulador del sector artístic amb funció social a escala local, estatal i internacional, la seva estratègia relacional serà la d'incorporar un marc de treball en xarxa que respongui a dues línies de treball:

- polítiques artístiques: xarxes amb projectes i entitats dels sectors artístics
- polítiques de proximitat i treball comunitari: xarxes locals amb entitats i associacions

Cooperació en xarxa amb institucions afins / Sector artístic

La FiC ha de produir i impulsar projectes en col·laboració amb institucions i programes igualment destinades a donar suport a la investigació, la producció, l'exhibició i la difusió i l'intercanvi de les arts contemporànies. S'iniciaran col·laboracions, aliances i acords amb:

- **Xarxes existents:** La Xarxa Pública de Centres i Espais d'Arts Visuals de Catalunya i Xarxaprod, per posar en comú programacions, tant exposicions i activitats com residències.
- **Centres d'art i fàbriques de creació:** per coproduir el major nombre d'exposicions, activitats i publicacions, ampliant-ne el seu recorregut i visibilitat (i fer-les més sostenibles), així com per afavorir la mobilitat de professionals a nivell estatal i internacional.
- **Altres centres:** amb objectius similars però més especialitzats, per una major hibridació de disciplines artístiques (per exemple, centres més enfocats al món de la imatge).

- **Organismes públics:** L'Institut Ramon Llull (IRL) i d'Acció Cultural Espanyola (AC/E), per internacionalitzar cada any almenys una de les exposicions d'agents locals i per incloure noves modalitats de convocatòries destinades a intercanvis amb residències inter/nacionals. L'Institut Nacional de les Arts Escèniques i de la Música (INAEM), per moure almenys un espectacle a l'any que s'hagi cuinat en residència a la FiC.
- **Instituts culturals i ambaixades:** per donar suport i acollir els agents estrangers que exposin o estiguin en residència a la FiC.

Connexió territorial comunitària i de proximitat / Comunitat local i proximitat

Un dels principals objectius de la FiC és el de relacionar la seva especificitat de suport a la creació amb la seva funció social com a recurs, servei i generador de context local i xarxes transversals. Des dels dos programes artístics de la FiC s'han de construir eines de retorn social, posant en valor la seva dimensió d'equipament de proximitat en el qual s'ubica. Per això, tal com s'ha anat veient al llarg d'aquest document, totes les activitats impulsades o acollides per la FiC han d'activar i articular relacions amb individus, col·lectius, entitats o institucions del barri, el districte i la ciutat. Es començarà amb el teixit social del recinte de la Fabra i Coats, i es farà extensiu a la resta de l'entorn en funció dels projectes i les sinergies generades.

Es tracta doncs d'incorporar uns criteris que responen a unes maneres de fer, per impulsar vies de treball i accions com:

- **Oportunitats estratègiques:** les activitats programades han de desplegar espais d'experimentació i aprenentatge entorn a la relació entre pràctiques artístiques i societat.
- **Propostes situades:** s'impulsaran i acolliran activitats que donin resposta a demandes i problemàtiques concretes del context o parteixin de l'anàlisi, coneixement, experiència i recerca de l'entorn immediat.
- **Coprogramació amb altres institucions, entitats o col·lectius:** es dissenyaran activitats i projectes de forma conjunta i se'n multiplicarà l'impacte.
- **Processos col·laboratius:** s'impulsaran iniciatives que generin comunitats d'aprenentatge mutu. Des de tallers creatius, on l'agent cultural activa processos i les persones participants tenen un rol actiu, fins a processos de treball comunitari, que giren al voltant d'un projecte col·lectiu o tenen algun vincle amb el barri i el seu teixit social.
- **Espais relacionals:** es crearan espais de debat i visibilitat, per compartir propostes que es puguin concretar en un marc comú de treball.

5. Bones pràctiques

La FiC s'inclou dins del Codi ètic i de conducta de l'Ajuntament de Barcelona i als seus principis generals d'actuació. En relació a aquest Codi i al seu impacte en clau cultural, la FiC es compromet a incorporar consideracions socials, ètiques i professionals, per tal de:

- Garantir el compromís social, la participació i la igualtat d'oportunitats.
- Garantir el respecte, la paritat, el llenguatge inclusiu i la diversitat.
- Garantir la llibertat d'expressió, l'autonomia creativa i les bones pràctiques professionals.
- Garantir la transparència, l'eficiència i la sostenibilitat en la gestió de la institució.
- Garantir un entorn de treball participatiu i motivador que faciliti la integració de tots els equips en el funcionament i la millora continuada de l'equipament.

Com a referent institucional en l'àmbit de les arts i amb voluntat de donar exemple, la FiC s'ha de responsabilitzar en el compliment de la bona pràctica i l'exercici responsable de la professió. Amb aquest objectiu, s'impulsarà la redacció d'una **Guia de bones pràctiques** que s'adapti a les particularitats de l'ecosistema artístic. Aquest document, que es realitzarà en diàleg amb les associacions professionals (d'artistes, crítics, músics, etc.) en el marc del primer Simposi de la FiC, vetllarà per regular la contractació d'agents culturals (seguint els models establerts el 2017 per la PAAC i l'ACCA, per exemple) i estarà disponible al web. Amb la voluntat que sigui un marc de referència i una eina de servei per al treball professional en cultura, informarà dels drets i deures, de la normativa legal i del compromís amb la societat, incloent mesures de transparència, paritat i sostenibilitat. Aquesta Guia serà d'aplicació a totes les persones que formin part de l'equip intern, així com dels agents culturals externs, proveïdors i participants de la FiC.

6. Pla de comunicació

L'estratègia de comunicació ha de situar la FiC al mapa de Sant Andreu, Barcelona, Catalunya i el món, per convidar a participar a tothom de la seva activitat diversa i continuada.

Per arribar al màxim de gent possible, les persones responsables de comunicació treballaran comptant amb tota l'estructura comunicativa de l'Ajuntament i, especialment, de forma coordinada amb el departament de comunicació de l'ICUB i del districte. Per arribar a tot el territori català també es farà difusió a mitjans de comunicació generalistes, escrits i audiovisuals, així com especialitzats en cultura. En canvi, per compartir els processos i tenir cura de les relacions més properes, a més de la plataforma Decidim, que és el mètode de comunicació actual del Consell de la Fabra i Coats, de manera puntual i segons cada projecte, els membres de la Comissió de Processos col·lectius faran d'enllaç comunicatiu amb el barri/districte.

Pel que fa a l'estratègia comunicativa regular de la FiC, aquesta es concretarà amb:

- **Newsletters:** l'estratègia digital inclou l'enviament de newsletters trimestrals (amb l'agenda d'exposicions, activitats, residències i servei educatiu) i puntuals (per convocatòries, inauguracions i altres activitats).
- **Espai públic:** l'edifici i el recinte també comuniquen. A més dels processos d'urbanització encetats per L'Ordit, es revisarà la senyalística i els plafons que informen dels espais i les activitats de la FiC. Així mateix, s'impulsarà la intervenció artística en l'espai públic.
- **Xarxes socials:** la FiC ha d'estar present i participar activament a les xarxes socials i altres comunitats digitals on tothom pugui compartir informació, dubtes, queixes, etc. Per això s'obrirà un compte propi de Twitter, Instagram i Facebook (com a xarxes d'actualitat), i Flickr i Issuu (com a arxius d'imatges, agenda i publicacions).

D'acord amb l'objectiu de promoure la formació de l'esperit crític, així com l'intercanvi en les arts i el pensament contemporanis, tots els materials discursius que documenten i amplien els projectes de la FiC es posaran a disposició del públic a través de:

- **Publicacions:** el Centre d'Art editarà una publicació trilingüe (català, castellà i anglès) per a cada exposició que estarà disponible al web i a Issuu.
- **(Auto)crítiques:** per diversificar i obrir les exposicions a altres mirades i lectures crítiques, s'encarregarà l'escriptura de petits tríptics crítics sobre una selecció d'obres de cada exposició.
- **Ràdio Fabra:** es mantindrà com un mitjà de difusió i un recurs compartit entre el recinte i la ciutat. Pel que fa a la FiC, la Ràdio serà un altaveu dels seus processos, exposicions i activitats (clubs de lectura, conferències, simposis, cinefòrums) i la comunitat del recinte a través d'entrevistes i creacions sonores, alhora que impulsarà projectes propis amb base als residents i agents de la FiC i les seves línies discursives. Ha de ser un arxíu d'àudio, però també un espai d'intercanvi i producció de viva veu. En aquest sentit es buscarà enllaçar o compartir processos i continguts amb ràdios d'interès similar.
- **Web:** a més de les publicacions del Centre i els arxius de la Ràdio, un altre recurs disponible online serà una compilació de textos de referència que emmarquin exposicions, activitats, projectes residents o clubs de lectura. Per ordenar aquests continguts complementaris, es crearan recorreguts textuais en funció de les línies discursives de la FiC o dels interessos de l'usuari, que podrà proposar o generar els seus propis itineraris –o sumar-se als clubs de lectura.

